

כללי

רשת חינוך ערבית חשודה בקבלת מיליוני שקלים על "תלמידים פיקטיוויים"

אנשיל פפר לעקוב

29 בפברואר 2004

משטרת ירושלים חוקרת חשד, שלפיו רשת בתי הספר במגזר הערבי "מכללת סכנין", מעלה בכספי משרד החינוך ב-10 מיליון שקל לפחות. המעילה נעשתה באמצעות הגשת רשימות כוזבות של מאות תלמידים. על פי דו"ח רואה חשבון שהזמין משרד החינוך, בשלושה בתי ספר ברשת - במזרח ירושלים ובנגב - "נופחו" רשימות התלמידים. על פי הדו"ח, בית הספר שבכפר עקב שבצפון-מזרח ירושלים אינו קיים, וחלק גדול מהתלמידים שדווחו כלומדים בו, לומדים בפועל בבית ספר אחר במזרח העיר, שאינו מוכר על ידי משרד החינוך ולא מקבל תקציבים מהמדינה.

על פי החשד, השיטה זהה לזו שנחשפה בעבר במשרד הדתות, כשעסקנים חרדים הוציאו מהמדינה עשרות מיליוני שקלים בעבור אלפי בחורי ישיבות שכלל לא למדו בישיבות שדווחו עליהם. אחמד בדארנה, הבעלים של מכללת סכנין, מכחיש בתוקף את כל החשדות בעניינו (ראו תיבה).

הדו"ח של רואה החשבון אהוד שושן, שעליו מתבססת חקירת המשטרה, הוזמן על ידי חשב משרד החינוך, מוטי מרוז. באגף החשבות במשרד שמו לב שמספר התלמידים שעליהם דיווחה הרשת בשנת הלימודים תשס"ג, הוכפל ואף מעבר לכך, לעומת השנה הקודמת: מ-3,343 ל-6,832; מספר בתי הספר של הרשת עלה מ-10 ל-18; ותקציב הרשת ממשרד החינוך עלה מ-22.7 מיליון שקל ב-2001 ל-39.4 מיליון שקל ב-2002. בסך הכל תוקצבו בתי הספר של הרשת בשנת הלימודים האחרונה ב-52 מיליון שקל, ועל פי

הרישומים למדו בהם כ-7,000 תלמידים. על כל תלמיד, קיבלה הרשת 633 שקל בחודש בממוצע.

במסגרת הכנת הדו"ח, הגיעו חוקרים ל-10 מבתי הספר של מכללת סכנין, וביקרו בבתי תלמידים ומורים שהיו רשומים כביכול במוסדות הרשת. החוקרים מצאו חריגות גדולות בשלושה מבתי הספר - שניים מהם במזרח ירושלים. בבית ספר "אלחיה מעורב", בכפר עקב (שכונה צפונית של מזרח ירושלים) אמורים להימצא על פי רישומי המשרד 565 תלמידים, אבל החוקרים שביקרו בכפר לא מצאו זכר לבית הספר. מנהל של שני בתי ספר אחרים של הרשת אף הצהיר בפניהם שהוא אינו מכיר בית ספר כזה. לאחר שני ביקורים חוזרים ושיחות עם עשרות מורים ותלמידים בכפר ובסביבתו, הגיעו החוקרים למסקנה שלמרות שהבית ספר מוכר על ידי המשרד ועיריית ירושלים, ויש לו סמל מוסד שמאפשר לו לקבל תקציב - הוא אינו קיים.

בבית ספר נוסף של הרשת, "ייסודי אלחיה" בשכונת בית חנינה במזרח ירושלים, שעל פי הרישומים לומדים בו 606 תלמידים ב-24 כיתות, מצאו החוקרים רק תשע כיתות ו-304 תלמידים. גם שם, המורים והמנהל לא ידעו על הימצאות 300 תלמידים נוספים. גם בבית ספר "על-יסודי טכנולוגי" בכפר חורה שבנגב, נמצא שמתוך 371 תלמידים רשומים, 159 לא לומדים במוסד.

לחוקרים התברר שהתלמידים שרשומים פיקטיווית בשני בתי הספר במזרח ירושלים, הם למעשה תלמידים בבתי הספר של רשת "אלעהד", שבשכונות שועפאת וסמיראמיס בעיר. בית הספר אינו מקבל כספים מהמשרד מסיבות אידיאולוגיות, אך מאחר שתלמידיו מחזיקים בתעודת זהות ישראלית, ניתן לקבל בעבורם תקציבים. בדיקת החוקרים מצאה שבשנת הלימודים שעברה, 528 לפחות מתלמידי "אלעהד" היו רשומים בבתי הספר של מכללת סכנין. הבדיקה מצאה עוד, שמורים רבים שמכללת סכנין דיווחה עליהם כעובדיה, עובדים למעשה באלעהד.

לדברי גורמים במשרד החינוך, המנהלת של "אלעהד", אעידה איוב, הודתה בהעברת שמות תלמידים לאנשי מכללת סכנין תמורת תשלום.

בחקירתו במשטרה הציג הבעלים של הרשת, אחמד בדארנה, חוזה שחתם עם איוב; אנשי המשרד טוענים שמדובר בחוזה שנחתם לאחר מעשה, ורק מוכיח את הקשר הפסול שבין הצדדים.

בנוסף, נחקרת במשטרה מעורבות מפקח של המשרד שהיה אחראי על שני בתי הספר במזרח העיר. המפקח אישר את קיומו של בית הספר שאינו קיים בכפר עקב, ואישר את מספר התלמידים בבית הספר יסודי אלחיה.

בהוראת חשב המשרד, זה כשבועיים לא מועברים תקציבים למוסדות הרשת. להערכת החוקרים, הרשת תוקצבה בשנת הלימודים הקודמת בעבור התלמידים הפיקטיוויים ב-6.3 מיליון שקל, ובסך הכל ביותר מ-10 מיליון שקל בשנתיים האחרונות.

בכירים במשרד רואים בפרשה כישלון של האגף לחינוך מוכר שאינו רשמי. האגף שמפקח על בתי ספר שאינם שייכים למשרד אך מתקצבים על ידו (בדומה לרוב בתי הספר במגזר החרדי), היה צריך לטענתם, למנוע מעילה בהיקף כה גדול.

לפני כשבע שנים, בדו"ח מבקר המדינה על משרד הדתות, פורסמה שיטה דומה להפליא. מאות בחורי ישיבות שהשתייכו ל"עדה החרדית", שמוסדותיה אינם מקבלים כסף מהמדינה, היו רשומים בישיבות אחרות - שבפועל לא למדו בהן - כדי שאלה יקבלו ממשרד הדתות כסף בעבורם.

שרת החינוך, לימור לבנת, התייחסה אמש לנושא, ואמרה: "זו תעודת כבוד למשרד על כך שאיתר את הפרשה". מדוברות משרד החינוך נמסר בתגובה, שמיד עם גיבוש הדו"ח הסופי הועברו החשדות לטיפול המשטרה. המשרד מחכה לתוצאות החקירה כדי להחליט מה הפעולות שיינקטו נגד המפקח החשוד. ממשטרת ירושלים נמסר ש"החקירה בעיצומה".

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ